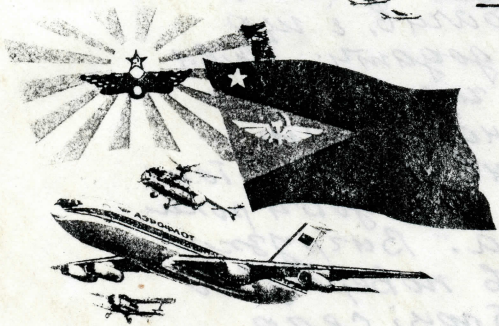

Діти! Все - Чумаць!

МІНІСТЕРСТВО ВОЗДУШНОГО ФЛОТА ССРСР

+++

Куди

Київ-47.

Проспект Перемоги
50.

Газ. "Сільські Вісті"

330067

м. Запоріжжя.

Вул. Союзна

77-136

А. Мютюнич.

252047

Пишите индекс предприятия связи места назначения

Добрий день шановна ред. "Сільські Вісті"

Почув я по радіо 8го грудня 1988р. диктор говорив:
„що громадськість повинна ширше обговорювати
про горькі дні голоду 1933 року на Україні. Я хочу
розповісти: що чув від людей, що бачив, і що
довелося пережити. До вступу хочу додати: „Ниву
я в и. Запоріжні, дуже давно. Ввесь час працюю
на 3-й „Запоріжсталь“ після виходу на пенсію
працюю там же. Рідне село залишив 46 років тому.
Відроків був угнаний в Німеччину. При довгі роки
жив в лагері. Робота була вантаж. Вигрузка
цементу, вантаж і вугілля. Відроків повернувся
на Україну. Народився я в 1925 році село
Піскуп, Уманського р-ну, Київської обл. (тепер
Черкаська) Сілія наша на 1933 рік складалася з
42 гол. Батько-1899р.н., мама-1900р.н. брат
Павлуша-1928р.н і я. Піскуп одно з великих
сіл Уманського р-ну, в ньому в 1933 році було
5 колгоспів. Мама працювала в колгоспі
на буреках, тато тет працював в колгоспі,
тяжка хвороба і голод звалили його, оточув.
висох, кисті та шкіра. В колгоспі на праце-
здатного члена сілії давали 2 кг. мучки на тиндент,
таким працездатним у нас була мама, на
хворого батька мучки не давали. З своїх 2 кг
мама виділяла для тата, випікала один
корнік з 100% мучки, остальне діставалася
нам троям. Рвали лободу, кришили, посипали
мучкою, перемішували-їли. Вечером після роботи
мама брала мене з собою, йшли на нашу
оселявину в піскі Ятрань. Там залили в воду
в муг і грязючі на мілководді шукали скойки,
незнаю чи вірно я називаю, вони двостворчасті,
мама їх роздувала нонем, вирізала влістиче,
варили і їли. Сачком із сіточки ловили таб і
пуголовків та малих табенят, варили-їли.
Мама побачила у мене 8-річного хлопчика
почали пухнути нотки, через два дні нотки
попухли і в нього 5-річного брата Павлуші.

не хотіли описати, як злітали одну лінійку
пригорнула нас до себе, як гірко плакала...

Цілувала пухлі нонки... Утішачий хвоста-
ється за соловицьку, так і наша мама.

Взяла нас обох за руки. Привела в контору до
голови колгоспу. Скільки було плачу... Як просила,
умоляла Голову зачислити нас в Ясла-інтернат.

Змилувався Голова. Дав мамі записку, по якій
нас зачислили на „продовольствіє" в Ясла-інтернат.
Ясла-інтернат це сільці, діти колгоспників і
сиротч. Кожний день готовили одню їстє, міню
не мінялося „болтучка" (так наз. цю страву)

В кін'ятік засипали лутку, пугалася віденьки
похлюбка. Крім болтучки на день давали
тоненький стовбчик відрізаного хліба грам 100-150.
Павлуші-брату я став казати: „Брат тато
наш хворий і голодний, ми хоч „болтучку" їмо,
а він що? Давай хліб будемо ховати, несити
татові, для нас хватить і „болтучки"."
Брат погодився. Було несемо з Ясел в пазухах
хліб, я то нігого, видернаний, а Павлуша
пройде трошки і загляне в пазуху...

Приходимо до дому, я перший виїмаю хліб,
ложу коло тата, другим ложу брат.

Одного разу получилось так: коли він витягував
хліб з пазухи, кришечка упала на землю, Павлуша
нагнувся підняв ту кришечку і в рот...

Тато це побачив, погнав дуні плакати,
відмовлявся від хліба, казав щоб ми їли салі.

Мені довго приходилось збіндувати тата що
ми там їли, а це трошки принесли для його...

Кожного дня брав я брата за руку, йшли
в Ясла. Ясла були далеко, нам доводилось
проходити 3-4 довгих вулиці, поки добиралась
до них. Кожний день доводилось нам дивитись
на вишараних пухлих людей, на мертві трішки
по під тинню і просто на вулицях. В голодних
пухлих ногах вони робилися товсті неначе.
Нога була взута в валенок йти людина
немогла, вона падала, повзла, просила їстє,
це продовжувалось до тих пір поки не вишарала...

мертвих знаходили знаходили скрізь, в хатах, в дворах, в бур'янах, по під тинню, ідемо вулицею, гутно десь в бур'яні стогне чмиряючий, ніхто не йде до його, нікому він не потрібний. Страшно згадати що довелося мені бачити в роки того нещасливого дитинства в роки голодного 33-го року! — Голова сілської ради Омельяк зобов'язав всі колгоспи виділяти кожного дня підводу і 2 гол. Збирати мертвих на території свого колгоспу і транспортувати на цвинтар. На цвинтарі була організована спецкоманда яка копала ями схожі на сілосні. Ями заповняли доверху. Заповняли землею, рядом копали другу. Було таке що не вистигали другу викопувати як труни привозили знову.

В такому разі мертвих штабелювали калі ще незакінченої ями по закінченню їх скидали туди. По за селом тіче Ятрань. На Ятрані великий ставок, за ставком по тую сторону за Ятранцю хат 10. Збирали труни Доббанка Іван обїхав через греблю ставок, підїхав до самої дальньої хати. Там жила Ілько Кобко. Ілько, жінка і троє дітей лентали вже мертві, гетьверта дитина пухля лежала ще жива. Доббанка повкидав всіх на воза, вкинув і гетьверте. Жане: „Що я за тобою буду ще раз їкати!“ Дитини почала до цвинтаря та й затїхла...

Труни тягли до воза волоком, на віз кидали розмахуючи, неначе мішки в млині.

Девкі в сусорогах ворушили ще рукави та ногами, інші востаннє відкривали байдуні до всього свої тулани очі і востаннє дивилися на білий світ... Сусід наш, Іван Паранчук, здоровий був чоловік, зігнуло-скрутило, страшний став, довів голод, не взяти його. І в він все: котів, собак, осельню збирав, піднарювов-ів.

Одного разу даже заманював мого брата Павлушу, Жане: „Зайди, я щось покажу“ схопив за руку, хотів затягнути в хату. Я це побачив, почав кричати, той відпустив. В Пекучі почало проявляти людське.

Мій дядько Тнат їздив підводою і два виконавці з сільської ради, Забирати Вовка (це фалілія Вовк). Зарізає свою нінку і дитинчу, варить, їв. На підводі нагрузили горшки і казани з м'ясом. Вовку зв'язали назад руки, посторонкам прив'язали ззаду за возом, і так ця процесія рушила в Умань. Три візди в Умань, їх наздогнала бричка. Потівнявшись зупинились. З брички вийшов інтелігентний чоловік, він запитав: "За що його". Один з виконавців відкинув рядно, в якому були накріті горшки та казани. Інтелігент подає влістив, з одного із горшків виглядали пальчики дитячої руки...

Він схватився за голову. "О боже що робиться!" Дядько Тнат тихо запитав кугера брички "хто це?" Це Затонський - тихо відповів той...

Весною взятка, поїхали підводою в Ладичинську ЦПТС по селярцям керосін. Коли підвода поверталася, вїхала в село, коні дуже зморені, один кінь узяв наміг піднятися. Іздобивши виліз другого, верхом поїхав в колгосп взяти другого коня. Коли повернувся, охлялого коня уже не було. Голодні люди накиннулись, розтягнули по кускам. Невстигли забрати голову коня і копита. Виснажені колгоспні коні виста дохли. Не встигали дохлого коня вивозити на скотомогильник як його розтягували кусками.

Тару раз мама їду з роботи коло скотомогильника татен приносила м'ясо-дохлятинчу, варили-їли. В селі пуста, великі бур'яни, пусто хати, повідкривані двері, людей нема, вимерли, а були ж великі сім'ї по 8-10 чол.

Немає - скоїв голод. Вегорали ще страшніше, тихо, не чути ні одного собачого гавкання по всьому селу. (Всіх поїли голодні люди) Лише сові десь на колинах хат "пикавакали"

Це було страшно! - Розтікали хліба на колгоспних ланах. Голодні люди повзли в поле. Колгоспні пшеничні і житні поля охороняли кінні дозорці. Одним із таких дозорців був Максим Козієнко. Це була безжалостна людина. Коли йому приходилося задержувати поручника він мотузкою цупляв його за ноги, вязав до коня, тянув болохом, поки голодний не спускав дух... (Під час окупації, він був вчині наг. сільської поліції!)

Часто помирили люди між собою нових
хліба, таких було багато.

Мені приходилось задумуватися над цим
страшним явищем, голодом 33 року.

Чому в той час наші, наші вояди, так
герство-байдуже дивилися на страшний
голод в Москві, коли на Україні вмирали
цілі села. Де людськість? Де гуманність?

В той страшний час мій односельчанин в
1933 році працював в одеському порту грузинком
Плоді коли голод поголовно косив людей,
там мучу грузили на кораблі вивозячи
за кордон. Це ж був явний злочин...

І за те: Український пам'ять
померлих з голоду в 1933 році, поставати
„пам'ятник голоду“ на самому людному
місці в столиці нашої України, місті
Києві. Обов'язково щоб були висічені
імена злочинців штурмуного голоду.

З написом Тамба злочинцям!-

З повагою

Андрей Тютюнник.

м. Запоріжжя
Вул. Союзна
д. 77. кв. 136.

17.12.88р.